

KREDIT-MODUL TIZIMIDA ADABIYOTLAR BILAN ISHLASH

*Mirkomilov Baxtiyor Mirkomilovich**Jizzax Davlat Pedagogika universiteti professori, tarix fanlari nomzodi**Qobilov Sardor Ixtiyor o'g'li**Jizzax Davlat Pedagogika Universiteti Magistranti*

ANNOTATSIYA

Ushbu maqolada kredit-modul tizimi va uning ahamiyati, kredit-modul tizimida adabiyotlar bilan ishlash va universitetlarda fan sohalari bo'yicha adabiyotlar bilan tanishtirish, adabiyot tanlash va fan sohasida adabiyotlarni o'rganishni ahamiyat, bugungi kunda universitetlardagi yagona adabiyotlar bilan ishlash tizimi unilibrary haqida so'z boradi.

Kalit so'zlar: kredit-modul, scopus, web of science; unilibrary; monografiya; dissertatsiya; referat; avtoreferat

АННОТАЦИЯ

В данной статье рассматривается кредитно-модульная система и её значимость, работа с литературой в кредитно-модульной системе, а также ознакомление с литературой по различным научным направлениям в университетах. Особое внимание уделяется выбору и изучению литературы в научных дисциплинах. Кроме того, в статье описывается единая система работы с литературой в университетах, известная как Unilibrary.

Ключевые слова: кредитно-модульная система, Scopus, Web of Science; Unilibrary; монография; диссертация; реферат; автореферат

ANNOTATION

This article discusses the credit-modular system and its importance, working with literature in the credit-modular system, and introducing literature in various academic fields at universities. It also highlights the importance of selecting and studying literature in academic disciplines. Additionally, the article covers the current unified system of working with literature at universities, known as Unilibrary.

Keywords: credit-modular system, Scopus, Web of Science; Unilibrary; monograph; dissertation; abstract; autoabstract.

KIRISH

O'zbekistonda kredit-modul tizimida mustaqil ta'lim faoliyati mavzusining dolzarbligi: O'zbekistonda kredit-modul tizimida (KMT) mustaqil ta'lim faoliyati (MTF) mavzusining dolzarbligi bir qator omillar bilan belgilanadi: O'zbekistonda oliy ta'lim tizimida kredit-modul tizimiga o'tish: 2019-yildan boshlab O'zbekistonda oliy ta'limda kredit-modul tizimi tizimiga bosqichma-bosqich o'tish amalga oshirilmoqda.

kredit-modul tizimi o'quv jarayonida talabalarning ko'proq mustaqilligini nazarda tutadi, bu esa ulardan mustaqil ta'lim faoliyati ko'nikmalarini rivojlantirishni talab qiladi. Mutaxassislar tayyorlash sifatiga talablarni oshirish: Globallashuv va texnologiyaning jadal rivojlanishi sharoitida mutaxassislar tayyorlash sifatiga talablar muttasil ortib bormoqda. mustaqil ta'lim faoliyati talabalarga fanlarni chuqur o'rganish, tanqidiy fikrlash, tadqiqot ko'nikmalarini va muvaffaqiyatli professional faoliyat uchun zarur bo'lgan boshqa vakolatlarni rivojlantirish imkonini beradi.

ADABIYOTLAR TAHLILI VA METODOLOGIYA

Kredit-modul tizimida adabiyotlar bilan ishlashni samarali tashkil etish o'quv jarayonining muhim qismidir. Bu tizim talabalarni mustaqil bilim olishga undaydi va shu sababli o'quv resurslaridan foydalanish madaniyatini shakllantirishni talab qiladi. Quyida bu jarayonni tashkil etishning asosiy jihatlari keltirilgan:

1. Adabiyotlarni tanlash

- **Majburiy adabiyotlar:** Darsliklar va o'quv qo'llanmalar kredit-modul dasturiga mos kelishi kerak.

- **Qo'shimcha adabiyotlar:** Talabalar bilimlarini kengaytirish uchun ilmiy maqolalar, monografiyalar va boshqa manbalar ro'yxati taklif qilinadi.

2. ELEKTRON KUTUBXONALAR

- Onlayn platformalar orqali raqamli adabiyotlardan foydalanish imkoniyati yaratiladi.

- Universitetning kutubxona tizimi global ilmiy resurslar bazalariga ulangan bo'lishi lozim (masalan, Scopus, Web of Science).

3. MUSTAQIL O'QISH REJASI

- Har bir modul uchun mustaqil o'qish uchun tavsiya etilgan adabiyotlar ro'yxati tuziladi.

- Talabalar o'zlariga qulay bo'lgan jadval asosida bu adabiyotlarni o'qishadi.

4. ADABIYOTLAR BILAN ISHLASH KO'NIKMALARINI SHAKLLANTIRISH

- Talabalarga bibliografik ma'lumotlar bilan ishlash, izlanishlar olib borish va referat tayyorlash usullarini o'rgatish kerak.

- Ilmiy uslubda yozishni o'rgatuvchi treninglar o'tkazish.

5. NAZORAT VA BAHOLASH

- Adabiyotlarni o'rganish jarayonining nazorati testlar, insholar yoki ilmiy taqdimotlar orqali amalga oshiriladi.

- Baholash kredit tizimiga moslashtiriladi: talabalar adabiyotlar bilan ishlashga sarflagan vaqtlariga qarab baholanadi.

6. O'QITUVCHI VA TALABA O'RTASIDAGI HAMKORLIK

- O'qituvchilar adabiyotlarni tanlashda va tushunishda ko'maklashishlari kerak.

• Talabalar o'z o'qish natijalarini muhokama qilish uchun mentor yoki maslahatchi bilan ishlashi tavsiya etiladi.

7. AXBOROT TEXNOLOGIYALARI INTEGRATSIYASI

• Masofaviy ta'limda adabiyotlardan foydalanishni qulaylashtirish uchun zamonaviy platformalar (LMS —00000000000000) kiritilishi lozim.

• Interaktiv adabiyotlarni yaratish va foydalanish orqali o'quv jarayoni qiziqarliroq qilinadi.

Kredit-modul tizimida adabiyotlardan foydalanish o'quv jarayonini yanada individuallashtiradi va talabalar bilim olishga ko'proq mas'uliyat bilan yondashadi. Shu sababli, o'quv rejasini adabiyotlar bilan ishlashni osonlashtiradigan tarzda tuzish muhimdir.

NATIJA

Shu kunga qadar mamlakatimizdagi barcha oliy ta'lim muassasalari, shahar va tuman Axborot kutubxona markazlari bir nechta nomdagi kutubxonachilik platformalaridan foydalanib kelayotgandi. Uznil, Unicat, Armat, Armat+, Irbis 32, Irbis 64 singari mahalliy dasturlarning yagona kamchiligi ular o'rtasidagi umumiy integratsiyaning mavjud emasligi edi. Ya'ni bitta kutubxona muassasasidagi elektron adabiyotlardan boshqa Axborot kutubxona markazlari va Axborot resurs markazlari foydalanish imkoniga ega emasdi. O'tgan yili bu muammolarni bartaraf etish maqsadida Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar (avvalgi Oliy va o'rta maxsus ta'lim) vazirligi tomonidan **“Unilibrary.uz”** – oliy ta'lim muassasalarining yagona elektron kutubxona internet platformasi yaratilgandi.

Mazkur internet platformaga O'zbekiston hududidagi 68 ta oliy ta'lim muassasalaridagi 150 mingdan ziyod elektron resurslar bazasi integratsiya qilindi. Platformada o'quv adabiyotlari; ilmiy maqolalar; monografiyalar; dissertatsiyalar; avtoreferatlar va boshqa turdagi adabiyotlar jamlangan. Shuningdek, **“Unilibrary.uz”**da 70 dan ortiq sohalar o'rin olgan bo'lib, foydalanuvchi o'z qiziqishi yoki mutaxassisligi bo'yicha istalgan adabiyotdan onlayn o'qishi yoki yuklab olishi mumkin. Bundan tashqari, foydalanuvchilar ma'lumotni audio, video va kompyuter grafikasi yordamida sifatli ko'rish, o'qish, eshitish va yuklab olish imkoniga ega. Undan 24 soat mobaynida foydalanish mumkin. Bir qator qo'shimcha xizmatlar ham mavjud. Kutubxona faoliyati bilan bog'liq axborotni raqamlashtirish, o'z navbatida, kutubxonachilardan ham zamonaviy informatsion texnologiyalardan foydalanish, ularni boshqarish kabi muhim vazifalarini yuksaltiradi.

Aytilishicha, unilibrary.uz platformasi orqali talabalar respublikaning barcha davlat oliy ta'lim muassasalari kutubxonalaridagi o'quv adabiyotlar hamda ilmiy nashrlaridan onlayn foydalanishlari mumkin. Platformada quyidagi elektron resurslar jamlangan:

o'quv adabiyotlar; ilmiy maqolalar; monografiyalar; dissertatsiyalar; avtoreferatlar.

Shuningdek, hozirda oliy ta'lim muassasalari tomonidan adabiyotlarni raqamlashtirish hamda ushbu platformaga joylashtirish davom etmoqda.

MUHOKAMA

Kredit-modul tizimida adabiyotlar bilan ishlashning ahamiyati talabalarning bilim va ko'nikmalarini shakllantirishda katta o'rin tutadi. Ushbu tizimda universitetlarda fan sohalari bo'yicha adabiyotlar bilan tanishtirish, talabalarning o'zlashtirish darajasini oshirish uchun muhim hisoblanadi.

Adabiyotlarni tanlash va o'rganish jarayonida quyidagi jihatlar asosiy ahamiyatga ega:

1. **Manba tanlash mezonlari:** Talabalar uchun Scopus, Web of Science kabi xalqaro ma'lumotlar bazalari, ilmiy monografiyalar va maqolalardan foydalanish tavsiya etiladi.
2. **Mustaqil ta'limni rivojlantirish:** Kredit-modul tizimi talabalarni mustaqil ravishda ilmiy adabiyotlar bilan ishlashga o'rgatadi. Bu esa ilmiy tahlil qilish, o'z fikrini asoslash va izlanish olib borishga yordam beradi.
3. **Unilibrary roli:** Universitetlarning yagona adabiyotlar platformasi sifatida Unilibrary talabalarga tezkor va qulay tarzda sifatli adabiyotlarni topish imkonini beradi.

Umuman olganda, kredit-modul tizimida adabiyotlarni o'rganish nafaqat o'quv jarayonini, balki talabaning ilmiy va amaliy salohiyatini oshirishda ham muhim vositadir.

XULOSA

Kredit-modul tizimida adabiyotlar bilan ishlash talabalarning mustaqil ta'lim olish ko'nikmalarini rivojlantirish, ilmiy-tadqiqot faoliyatiga tayyorgarlik ko'rish va tanqidiy fikrlash qobiliyatini oshirishda muhim ahamiyatga ega. Zamonaviy ilmiy bazalar (Scopus, Web of Science), monografiyalar va Unilibrary kabi resurslar talabalarga ishonchli, keng qamrovli va dolzarb ma'lumotlardan foydalanish imkonini beradi. Shu orqali o'quv jarayonini samarali tashkil etish, fan sohasidagi bilimlarni chuqur o'zlashtirish va kelajakdagi kasbiy faoliyatga puxta tayyorgarlik ko'rish ta'minlanadi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

- 1) Doniyarov, M. (2021). Ta'lim sohasini rivojlantirishda modulli-kredit tizimi. Boshlang'ich ta'limda innovatsiyalar, 2(Архив№ 3).
- 2) Подиев.Ж.Х. Алиева.С. С. (2023). источники финансирования инвестиционной деятельности со стороны государства. ta'lim va rivojlanish tahlili onlayn ilmiy jurnali, 3(2), 294-297.
- 3) Атамирзаева. С. Усманова. З. (2023). ПРОБЛЕМЫ ОРГАНИЗАЦИИ УРОКОВ ПО ЭКОЛОГИЧЕСКИМ НАУКАМ. Инновационные исследования в современном мире: теория и практика, 2(13), 59-61. 4)

- Киличев. И. (2023). Kredit-modul tizimi va uning amalyotga joriy qilish tamoyillari. Общество и инновации, 4(2), 218-226.
- 5) Sh.H. Mamarasulova, N. I. Yusupov. M. I. (2022). HOZIRGI ZAMON TALABALARINING BILIM OLISHIDA ETIK–ESTETIK CHALG'ITUVCHI OMILLAR. PEDAGOGS jurnali. 9(2), 90-95.
- 6) O'rolboy.O. R. U. B. (2022). KREDIT-MODUL TIZIMI–TA'LIMDAGI YANGI NATIJA. RESEARCH AND EDUCATION, 1(1), 356-359
- 7) A.Soxibov. Ta'lim va innovatsion tadqiqotlar. Xalqaro ilmiy-metodik jurnal. 2022 yil №10 A.Soxibov. Ta'lim va innovatsion tadqiqotlar. Xalqaro ilmiy-metodik jurnal. 2023 yil №6 son.
- 8) A.Soxibov. Vital Annex: International Journal of Novel Research in Advanced Sciences (IJNRAS) Volume: 02 Issue: 11 | 2023 <http://innosci.org> ISSN: 2751-756X